

Kunnskapsdepartementet

Vår referanse: 20/00879-56
Arkivkode: 0
Saksbehandler: Jorun Sandsmark,
Deres referanse:
Dato: 09.04.2020

Høring - Forslag til nye midlertidige tilpasninger i reglene i barnehageloven og opplæringsloven som følge av utbruddet av Covid-19 mv.

Det vises til høringsnotat av 7. april 2020.

KS støtter departementets forslag om at det er nødvendig å gjøre tilpasninger i barnehageloven og opplæringsloven i lys av situasjonen med et pågående utbrudd av Covid 19. Det vil ikke være mulig å oppfylle alle plikter og rettigheter etter denne lovgivningen, i en situasjon med stengte eller delvis stengte skoler og barnehager, og der smittevern hensyn må ivaretas både for elever og ansatte. KS mener at departementets forslag innebærer en god avveining mellom hensynet til å ivareta barnas og elevenes rettigheter så langt som mulig, og samtidig gi helt nødvendig rom for å tilpasse tilbudet til en situasjon med smitteutbrudd.

KS er enige i at reglene skal gjelde ut skoleåret 2019-2020. Når det gjelder skole, vil KS samtidig vise til at jo lenger tid det tar før skolene er gjenåpnet for alle elever, jo mer kan det bli behov for tilpasninger også neste skoleår.

KS er enige i departementets vurdering av at generelle nødrettslige betraktninger tilsier at det ikke kan kreves at barnehager og skoler oppfyller krav som det er umulig å oppfylle, av årsaker som de ikke rår over. KS vil imidlertid påpeke at det er kommuner og fylkeskommuner, og private eiere, som er pliktsubjekter og ikke skoler og barnehager.

Opplæringsloven

KS støtter forslaget om å gjøre endringer i timetallskravet og at dette kan fastsettes av Kunnskapsdepartementet i forskrift med hjemmel i opplæringsloven.

KS støtter departementets vurderinger når det gjelder opplæringslovens kap. 8 om organisering av opplæringen. Dette gjelder både skoletilhørighet, kravene til lærertetthet og organiseringen av elever. Sistnevnte må ses i sammenheng med den midlertidige forskriften om at skoleeiere skal «organisere opplæringen slik den finner det hensiktsmessig og forsvarlig ut fra hvor mange lærere skolen har tilgjengelig, antallet elever, elevenes alder og forutsetninger, tilgangen på læremidler, digitale ressurser og annet utstyr og elevenes hjemmeforhold.»

KS er enig i departementets vurdering når det gjelder tilgang til utstyr (§ 9-3). Når det gjelder lærebøker og andre læremidler (§ 9-4), mener KS at disse bestemmelsene kan være vanskelige å overholde i en krisesituasjon. Stengningen av skolene skjedde fra den ene dagen til den neste, og kommuner, fylkeskommuner, skoler og ansatte har vist stort initiativ og kreativitet for å finne egnede læremidler til å

kunne gjennomføre fjernundervisning. KS mener det vil være unødig ressurskrevende i en krisesituasjon å skulle forholde seg til reglene om lærebøker og andre læremidler. Dette gjelder eksempelvis kravet om at det bare kan benyttes bøker og andre læremidler som foreligger på bokmål og nynorsk på samme tid og til samme pris, jfr § 9-4. Dette må ses i sammenheng med at forskriften er foreslått å vare ut inneværende skoleår. Dersom skolestengningen og behovet for fjernundervisning varer ut over dette, bør man vurdere bestemmelsene om læremidler på nytt.

KS støtter departementets vurdering om at § 3 i midlertidig forskrift om tilpasningen i lovgivningen om grunnskoleopplæring og videregående opplæring som følge av utbrudd av Covid-19, vil utgjøre rammene for tilpasset opplæring (§ 1-3). Når det gjelder krav om tidlig innsats etter §1-4, vil KS peke på at det kan være krevende å følge opp dette i en situasjon med stengte skoler eller andre begrensninger som følger av vedtak etter smittevernloven med forskrifter.

Når det gjelder individuelle rettigheter og særskilt tilrettelegging, er KS enig i departementets vurdering av at dette også må ses i lys av den midlertidige forskriften § 3. Slik departementet beskriver, vil det være nødvendig å tilpasse tilbudet til den enkelte elev utfra hva som er mulig i en situasjon med stengte eller delvis skoler og der smittevernhensyn må ivaretas. KS er også i prinsippet enig i at utsettelse av sakkyndige vurderinger og kartlegginger som følge av skolestengning og andre smitteverntiltak må anses som et «grunnet opphold». KS vil imidlertid påpeke at utsettelsene får konsekvenser for planleggingen av neste skoleår. Uten sakkyndig vurdering, fattes heller ikke enkeltvedtak om spesialundervisning og dermed får man et manglende eller dårlig grunnlag for timeplanlegging og vurdering av ressursbehov, inkludert kompetanse. Dersom det ikke er mulig å gjennomføre sakkyndig vurdering før i juni, kan det by på store vanskeligheter å få organisert spesialundervisningen fra skolestart i august. KS mener derfor det bør åpnes for at det der det er forsvarlig, kan fattes enkeltvedtak om individuelle rettigheter uten sakkyndige vurdering, eller at gjeldende vedtak forlenges. Dette kan for eksempel være aktuelt der det er fattet vedtak for inneværende skoleår og det ikke vil være store endringer for elever for neste skoleår. Dette kan gjøre det mulig for kommunene og fylkeskommunene å prioritere sakkyndig vurdering av elever som ikke tidligere har hatt rett til spesialundervisning og elever der det er behov for større endringer i spesialundervisningen fra neste skoleår.

KS støtter departementets vurderinger i forhold til elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø, med de begrensninger som følger av at elevene fysisk ikke er på skolen, og at skolene har begrenset mulighet til å påvirke elevenes hjemmemiljø.

KS støtter departementets vurderinger når det gjelder videregående opplæring i bedrift, men vil påpeke at svært mange lærlinger blir permittert og står i fare for å miste lære plasser som følge av pandemien. KS vil påpeke at det haster med å foreta nødvendige endringer i reglene om prøver og dokumentasjon for de som får opplæring i bedrift., slik at flest mulig kan gjennomføre sin opplæring.

KS mener at bestemmelsene om brukermedvirkning bør vurderes på nytt og modereres. Samarbeidsutvalg/skoleutvalg/driftsstyre har rett til å uttale seg om alle saker som gjelder skolen. I en krisesituasjon vil det være mange forhold som berører skolen og for skolens og kommunens/fylkeskommunens del blir det fort et spørsmål om hvilke oppgaver som må prioriteres. Når man i den midlertidige forskriften § 3 tar høyde for digitale ressurser og elevenes hjemmeforhold, antar KS at de samme forholdene kan gjøre seg gjeldende for medlemmene i brukerorganene og at deres mulighet til å delta i ikke-fysiske møter. KS viser dessuten til Midlertidig forskrift om gjennomføring av fjernmøter i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner for å begrense spredning av Covid-19 (FOR-2020-03-13-277). Driftsstyrer og samarbeidsutvalg/skoleutvalg som har fått delegert kommunal/fylkeskommunal myndighet, vil være omfattet av denne.

KS støtter departementets vurderinger og forslag når det gjelder SFO og leksehjelp. Når det gjelder leirskole, vil KS påpeke at det for flere skoler kan være vanskelig å gjennomføre planlagte

leirskoleopphold våren 2020 i påfølgende skoleår, da mange leirskoler er fullbooket i flere år fremover. KS ber derfor departementet vurdere om lovkravet til leirskole bør frafalles for alle kull i grunnskolen dersom leirskoleoppholdet var planlagt våren 2020.

KS savner vurderinger av opplæringslovens bestemmelser om permisjon fra den pliktige opplæring (§ 2-11), privat opplæring i hjemmet (§ 2-13) og kommunalt tilsyn med hjemmeopplæring (§ 14-3). Så lenge skolestengingen gjelder generelt, er dette uproblematisk. Når man iverksetter en gradvis gjenåpning av skolene, må det avklares hvordan kommunen og fylkeskommunene skal håndtere situasjoner der foreldre ikke ønsker at barna skal møte fysisk på skolen, enten dette gjelder elev i risikogrupper eller av andre årsaker. Skal disse søke permisjon eller skal man anta at foreldrene velger privat opplæring i hjemmet? KS mener at forskriften og smitteveilederne må gi en tydelig avklaring av når elever har rett til fortsatt fjernundervisning av smittevern hensyn, og når foreldre selv har ansvar for hjemmeopplæring etter §14-3. Det fremstår her som rimelig å skille mellom dem som av smittevernmessige hensyn ikke bør møte på skolen, og foresatte som ikke ønsker å sende sine barn på skolen uten at det foreligger smittevernmessige hensyn som tilsier dette. Det vil kunne bli en svært arbeidskrevende situasjon dersom skolen og lærerne både skal undervise på skolen og fjernundervise elever i samme klassene samtidig. Det kan fort bli en situasjon der lærerne må undervise nærmest «dobbel opp», noe som både vil være krevende med de begrensninger som lærernes arbeidstidsordning setter med hensyn til undervisningsomfang, og som også vil kunne være krevende ut fra hensynet til god arbeidsgiverpolitikk.

Barnehageloven

KS støtter de språklige endingene i forslag til forskriften som tar høyde for delvis åpning av barnehager.

KS støtter departementets vurderinger når det gjelder barnehagelovens bestemmelser i kapittel V A. om retten til spesialpedagogisk hjelp og tegnspråkopplæring.

KS viser til at en situasjon med utbrudd av Covid 19, kan føre til utfordringer med sykefravær og tidvis mangel på personell i barnehagene. KS merker seg imidlertid departementets vurdering om at bemannings- og pedagognormene knytter seg til antall ansatte årsverk i barnehagene, og dermed ikke påvirkes av midlertidig fravær.

Når det gjelder barnehageloven kapittel V A. Spesialpedagogisk hjelp, tegnspråkopplæring m.m. er KS enig med departementets forslag om at det i den midlertidige forskriften fastsettes at oppfyllelsen av individuelle rettigheter gjennomføres i tråd med gjeldende enkeltvedtak og lovens alminnelige regler så langt det er mulig og forsvarlig. KS mener imidlertid det vil være en fordel å klargjøre om dette også omfatter §19-g om en tilrettelagt tilbud for barn med nedsatt funksjonsevne. KS støtter videre forslaget om at det i vurderingen av hvordan tilpasningen av hjelpen eller opplæringen skal gjennomføres, kan tas hensyn til tilgangen på pedagogisk personale og nødvendig utstyr, og at det også skal tas hensyn til barnets mulighet til å få utbytte av tilbudet og til hva som er forsvarlig ut fra barnets helhetlige situasjon.

KS er i prinsippet enig i at utsettelse av sakkyndige vurderinger og kartlegginger som følge av stengning og andre smitteverntiltak må anses som et «grunnet opphold». KS vil imidlertid påpeke at utsettelsene kan få konsekvenser for planleggingen av neste barnehageår. KS mener derfor det bør åpnes for at det der det er forsvarlig, kan fattes enkeltvedtak om individuelle rettigheter uten sakkyndige vurderinger, eller at gjeldende vedtak kan forlenges. Dette kan for eksempel være aktuelt der det er fattet vedtak for innværende år og det ikke vil være store endringer for barnet neste år. Dette kan gjøre det mulig for kommunene å prioritere sakkyndig vurdering av barn som ikke tidligere har hatt rett til spesialpedagogisk hjelp og for barn der det er behov for større endringer i spesialpedagogisk hjelp fra neste år.

KS viser for øvrig til Pop 73 (2019-2020) og forskrift av 8.april 2020 om gjeninnføring av foreldrebetaling i barnehage og skolefritidsordning fra 14. april. KS viser til at beslutningen innebærer at foreldre med barn av samfunnskritisk funksjon og utsatte barn som får et tilbud i perioden fra 14.april og frem til åpning av

barnehagene fra 20. april, må betale for tilbudet, uavhengig av oppholdstid. KS mener det er uheldig at foreldrebetaling gjeninnføres for disse gruppene som er vurdert å ha et særskilt behov for et tilbud, og uten reell mulighet for varsling om endringen før den trer i kraft. Dette vil også medføre en administrativ merbelastning for kommunene som ikke står i forhold til inntekten dette gir.

Helge Eide
Områdedirektør interessepolitikk

Kristin Holm Jensen
Avdelingsdirektør kultur og utdanning

Mottakere:

Kopi: